

ПОДВОЄ

ПОРЯДКОВЖЕН

НЯ

СХОЖІ, АЛЕ РІЗНІ

ПОНЯТТЯ

Подвоєння приголосних

Утворення слів

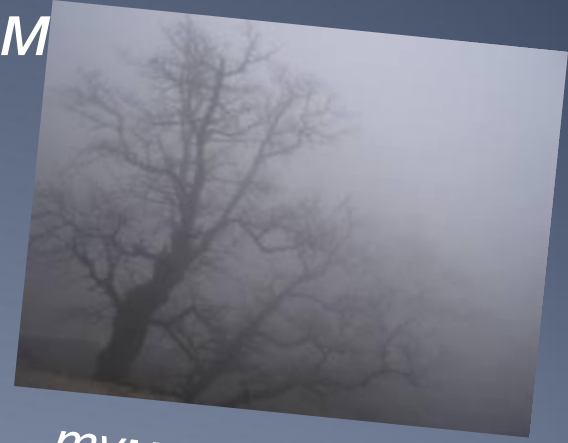
приголосних на межі морфем (префікса і кореня, кореня і суфікса, основи дієслова і постфікса, частин складноскорочених слів): *оббігти*; *сон – сонний*; *пасся, пер...*

роззнайоми
тися

юнна
т

туман -
туманний

2. У прикметниках на - енн(ий), - анн(ий), (-янн(ий)) зі значенням можливості або неможливості дії: здійснений, невпізнаний.

прощен
ний

нездоланий
Роккі

Незрівнянний Містер
Фокс

3. У словах бовван, Ганна, пляний, овеа,
ссати і похідних від них.

Ганна
Золотаренко

Бовван

ссати

Подовження приголосних д, т, з, с, л, н, ж, ш, ц, ч після голосного перед [я, ю, є, і] відбувається:

1. В усіх відмінках іменників середнього роду II відміни (крім родового множини): *зілля, зіллям, у зіллі; сторіччя, сторіччю, у сторіччі. Але: сторіч, знань, знарядь.*

Якщо в родовому відмінку множини закінчення -ів, то подовження зберігається: *відчуття – відчуттів, відкриття – відкриттів*

Зілля

Сторіччя

2. Перед [я, ю, є, і] в усіх відмінках деяких іменників 1-ї відміни (чол. і жін. роду): суддя, судді, суддею, суддю, суддів; Ілля, Іллі, Іллю, Іллею; стаття, статті, статтею (але – статей).

Суддя

Ілля

Стаття

3. Перед ю в орудному відмінку іменників жіночого роду (III відміна), основа яких у називному відмінку закінчується одним м'яким або шиплячим приголосним: зав'язь – зав'яззю, відстань – відстанню, ніч – ніччю, суміш – сумішшю, подорож – подорожжю.

Якщо в називному відмінку однини основа закінчується на два приголосних, губний або р, то утворюється: радість – радісттю, матір – матірртю.

повінь –

Січ –
Січчю

4. У прислівниках типу зрання, навмання, попідтинню.

5. У формах теперішнього часу дієслова *лити*:
ллю, ллєш, ллють.

Питання для самоконтролю

1. Для чого вживаються подвоєні приголосні?
2. Які приголосні можуть подовжуватися?
3. За яких умов подовження не відбувається?

Вправа 1. Перепишіть речення і вставте в словах пропущені букви. Поясніть правопис виділених слів.

1. З розпеченими обли...ями, обі...яні потом, замазані болотом метушаться люди коло вогню (М. Коцюбинський).
2. Його сірі з проси...ю очі світились лагідністю і добротою (Ю. Збанацький).
3. Я попросив Софію розповісти про сім'ю, яка прийняла її по замі...ю (Ю. Збанацький).
4. Скупе промі...я осі...ього сонця самотньо відсвічує немичною прозолотою на білому тілі беріз (О. Донченко).
5. Скільки ще пісень, ще стільки слів неказа...их у серці (В. Сосюра).
6. Місяць

Вправа 2. Перепишіть слова, замість крапок

поставте пропущені букви. Поясніть їх правопис. Вкажіть, де це можливо, на межі яких частин слова відбувається подвоєння.

Бе...смертний, ро...кричатися, ро...бити,
бе...збройний, ...писати, бе...платний,
...робити, ро...стелити, ...шити, ...казати,
ро...казати, ...ховатися, бе...захисний,
ро...пустити, ...фотографувати, ро...питати,
во... 'єдна...я, щоде...ик, жи...я, страше...ий,
ві...іл, завда...я, годи...ик, незрівня...ий,
воло...я, розрі...я, ро...броїти, узлі...я,
Запорі...я, тума...ий, обли...я, ві...аль,
здорове...ий підні...я

Вправа 3. Перепишіть текст і вставте замість крапок потрібні букви, поясніть їх правопис.

Добра щедра піч твоя

Традиційна вариста піч. Ця «добра щедра піч твоя», що пахла стравами, пече...им хлібом, пече...ими і сушеними яблуками і сухим насі...ям, зі...ям, корі...ям, як писав Олександр Довженко, поступово відходить в історію. Але людська пам'ять завжди повертатиме нас до доброго вогню у печі роди...ої хати, біля якого ми народжувалися і виростили.

Вогонь, з допомогою якого готували їжу, зогрівались та захищались від звірів, ві...авна був у пошані. А вогнище в хаті — річ якнайбільш роди...а — і звідси метафора: роди...е вогнище.

Роди...е вогнище відігравало велику роль у число...их обрядах народних вірува...як звичаях

Вправа 4. Запишіть подані слова, вставте пропущені в них букви. Поясніть написання подвоєних приголосних.

Без...астережний, закон...ий, годин...ик,
від...іл, воз...єднан...я, від...ати, об...йти,
гуман...ий, вин...ий, страшен...ий, старан...о,
священ...ий, незнищен...ий, нескінчен...ий,
в...ічливий, Ган...а, бов...аніти, міськ...ом,
причин...ий, в...есь, возніс...я, письмен...ий,
незлічен...ий, військ...мат.

Вправа 5. Перекладіть слова українською мовою. Поясніть особливості їх написання в обох мовах.

Бессердечный. матросский. тбилисский.

Вправа 6. Перепишіть речення, розкрийте дужки, вставте пропущені букви. Поясніть правопис подвоєних приголосних.

1. Я честь ві(д)ам титану Прометею, що не творив своїх людей рабами (*Леся Українка*).
2. Спогад проні(с)я в його пам'яті з блискавичною швидкістю в якихось мільйо(н)их долях моменту (О. Довженко).
3. В о(б)итій ряднами і простирадлами сільській хаті хірург працював без перерви оце вже кілька днів (О. Довженко).
4. Свіжа росли(н)ість блищала під блакитним небом проти сонця (М. Коцюбинський).
5. Непереможна безборо(н)ість — твій меч єдиний і єдиний щит (Л. Костенко).
6. Темнокрилим гайворо(н)ям ... налетіла на нас прикордо(н)а варта (М. Стельмах).
7. Неначе скарб

Вправа 7. Перепишіть подані слова,

розкрийте дужки. Поясніть правопис слів.

Бе(з)астережний, ві(д)аний, ві(д)окремити,
бе(з)успішний, молодіс(т)ю, ро(з)броїти, світа
(н)я, зна(н)ь, щас(т)я, столі(т)ь, Полі(с)я, ста(т)
я, (л)яний, бо(в)аніти, Ві(н)и(ч)на, солдат(ч)
ина, на(д)ністрянський, ві(д)зеркалилася,
зако(н)ий, прикордо(н)ик, карти(н)а, (в)есь, (в)
ічливий, розрі(с)я, пере(д)ень, неви(н)ий,
самовпевне(н)о, стара(н)о, свяще(н)ий, сказа
(н)ий, напруже(н)ість, самові(д)ано, захопле
(н)ий, воста(н)є, незвіда(н)ий, вихова(н)ість,
ю(н)ат, натхне(н)ий, вогня(н)ий, олов'я(н)ий,

Розгадайте ребус

